

УПУТСТВО ЗА ПРИКЉУЧЕЊЕ ОБЈЕКТА НА ПРЕНОСНИ СИСТЕМ

јануар 2016. године

1. УВОД

1.1 ПРЕДМЕТ

Овим Упутством ближе се описује поступак прикључења, редослед активности Оператора преносног система и подносиоца захтева за прикључење и рокови у поступку прикључења Објекта на преносни систем.

Поступак прикључења обухвата: израду Студије прикључења Објекта и неопходне планске и техничке документације, градњу и праћење градње Прикључка, пуштање у погон Објекта и Прикључка, проверу испуњености техничких услова из Решења о одобрењу за прикључење и друге активности од значаја за прикључење у складу са прописима којима се уређује обављање енергетске делатности и законом којим се уређује планирање и изградња.

1.2 ПОЈМОВИ

Изрази који се користе у овом Упутству имају следеће значење:

Прикључење – је скуп активности на реализацији Прикључка које обухватају: анализу услова прикључења на систем, израду неопходне планске и техничке документације, праћење градње Прикључка, проверу техничких услова из одобрења за прикључење и све остале активности у складу са законом којим се уређује планирање и изградња;

Прикључак – је скуп водова, опреме и уређаја укључујући мерну опрему и мерно место, којима се инсталација Објекта енергетског субјекта, произвођача или крајњег купца, физички повезује са преносним системом. Прикључак је део преносног система, а састоји се из прикључног далековода и прикључног разводног постројења 110 kV, 220 kV или 400 kV;

Мишљење Оператора преносног система – документ који издаје ЈП „Електромрежа Србије“, као Оператор преносног система о условима и могућностима прикључивања енергетског Објекта произвођача електричне енергије на преносни систем;

Корисник преносне мреже – произвођач/купац електричне енергије који је власник или носилац права коришћења над Објектом који се прикључује на преносну мрежу;

Објекат – Објекат купца/произвођача електричне енергије који се прикључује на преносни систем;

Одобрење за прикључење Објекта – управни акт који се издаје у форми Решења на захтев лица чији се Објекат прикључује на преносни систем, а по добијању грађевинске дозволе за градњу Објекта.

Раздвајање или спајање инсталација унутар Објекта - промене у инсталацијама и уређајима у Објекту произвођача/купца електричне енергије које не одговарају техничким и другим условима из Одобрења за прикључење, односно техничким карактеристикама Прикључка и мерног места у складу са Правилима о раду преносног система;

Студија прикључења Објекта на преносни систем - Студија Оператора преносног система која се израђује за произвођаче и купце електричне енергије у циљу одређивања места прикључења и провере усаглашености са Правилима о раду преносног система за дати Објекат и Прикључак.

Протокол за пуштање Објекта у погон – је скуп свих потребних активности, података и докумената које је купац/произвођач електричне енергије обавезан да испуни и достави Оператору преносног система ради пуштања Објекта у погон.

1.3 ЗАКОНСКИ ОКВИР

Поступак прикључења на преносни систем се спроводи у складу са :

- Законом о енергетици („Службени гласник РС“ бр. 145/14);
- Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ бр. 72/09,81/09,- исправка, 64/10 -УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14);
- Законом о општем управном поступку („Службени гласник РС“ бр.30/10);
- Уредбом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом („Службени гласник РС“ бр.63/2013);
- Правилником о енергетској дозволи („Службени гласник РС“ бр. 15/15);
- Правилима о раду преносног система („Службени гласник РС“ бр. 91/15);
- Методологијом о критеријумима и начину одређивању трошкова прикључка на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС“ бр. 109/15);

2. ПОСТУПАК ПРИКЉУЧЕЊА

Права и обавезе Оператора преносног система и купца/произвођача на изградњу Прикључка уређују се:

- Уговором о изради Студије прикључења Објекта на преносни систем;
- Уговором о изради планске и техничке документације и прибављању потребних дозвола за градњу Прикључка;
- Уговором о праћењу градње Прикључка.

У случају прикључења нових Објеката на преносни систем спроводи се комплетан поступак прикључења.

Приликом спајања или раздвајања инсталација, односно мерних места, односно промене одобрене снаге Објекта купца/произвођача електричне енергије, као и поновног прикључења услед искључења, спроводе се само неопходни делови поступка прикључења.

У случајевима када се процедура спроводи само у одређеним деловима, о обиму одлучује Оператор преносног система сходно специфичностима пројекта прикључења и потребама купца/произвођача електричне енергије чији Објекат се прикључује.

2.1 ИЗРАДА СТУДИЈЕ ПРИКЉУЧЕЊА ОБЈЕКТА НА ПРЕНОСНИ СИСТЕМ

Поступак израде Студије прикључења покреће се подношењем захтева купца/произвођача (у даљем тексту подносилац захтева) Оператору преносног система за израду Студије прикључења Објекта на преносни систем (у даљем тексту Студија). Захтев за израду студије прикључења Објекта на преносни систем је доступан на сајту Оператора преносног система.

У року од 10 радних дана од дана пријема захтева на Писарници Оператора преносног система., Оператор преносног система ће размотрити поднети захтев и упутити подносиоцу захтева предлог Уговора о изради Студије прикључења Објекта на преносни систем и информацију о именованом Руководиоцу пројекта прикључења за дати Објекат.

Уговором за израду Студије прикључења Објекта на преносни систем се регулишу међусобна права и обавезе у поступку израде Студије, а према програмском задатку који чини саставни део тог Уговора.

Реализација поступка израде Студије покреће се закључењем Уговора о припреми градње Прикључка.

Део Студије који се израђује за све купце/произвођаче садржи:

- Системски део Студије који садржи анализу стационарних стања у преносној мрежи, проверу сигурности напајања Објекта, прорачун струја кратког споја у преносној мрежи и напонску стабилност;
- Техничке услове за израду планске и урбанистичке докумантације;
- Пројектне задатке за Прикључак на преносни систем и
- Мишљење Оператора преносног система о условима и могућностима прикључења на преносни систем (само за Објекат произвођача).

Временски рок за израду овог дела Студије је 90 дана од датума авансне уплате за израду исте на рачун Оператора преносног система.

За купца електричне енергије Студија се овим и завршава, осим у случајевима прикључења Објекта са посебним карактеристикама за које је потребно извршити анализе квалитета електричне енергије, анализе динамичких прелазних процеса и проверу усаглашености Објекта са Правилима о раду преносног система (објекти са електролучним пећима, електромоторним погонима велике снаге и слично).

Рок за израду Студије произвођача/купца са посебним карактеристикама је 180 дана од датума регистроване авансне уплате за израду исте на рачун Оператора преносног система.

У случају да подносилац захтева за прикључење Објекта произвођача/купца са посебним карактеристикама није донео инвестициону одлуку о врсти и типу опреме коју уграђује у Објекат, израда Студије се може привремено обуставити, најдуже годину дана од завршетка израде дела Студије који се израђује за све купце/произвођаче, док се од стране подносиоца захтева не донесе потребна одлука и обезбеде потребни улазни подаци за наставак израде Студије.

Рок за израду Студије не тече до тренутка достављања потребних улазних података за наставак израде Студије, а најдуже годину дана од момента издавања дела Студије који се израђује за све купце/произвођаче.

Студија се мора завршити пре подношења захтева за издавање Одобрења за прикључење Објекта који се прикључује.

Трошкове израде Студије плаћа подносилац захтева, према трошковнику који је прилог Уговора за израду Студије прикључења.

2.2 УГОВОР О ИЗРАДИ ПЛАНСКЕ И ТЕХНИЧКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И ПРИБАВЉАЊУ ПОТРЕБНИХ ДОЗВОЛА ЗА ИЗГРАДЊУ ПРИКЉУЧКА

Поступак прибављања и израде документације за градњу Прикључка на преносни систем, покреће купац/произвођач, подношењем захтева за закључивање Уговора о регулисању међусобних права и обавеза на изради планске и техничке документације и прибављању потребних дозвола за изградњу Прикључка (у даљем тексту Уговор о припреми градње Прикључка), и то тек пошто је:

- За произвођаче/купце електричне енергије са посебним карактеристикама Објекта завршен први део Студије који се издаје за све купце/произвођаче,
- За купце електричне енергије завршена Студија.

Предмет овог Уговора је регулисање међусобних права и обавеза поводом решавања имовинско – правних односа за потребе изградње Прикључка, обезбеђивање израде и прописане контроле комплетне документације, прибављање потребних услова и дозвола за Прикључак, што обухвата припрему Идејног решења за локацијске услове, припрему и ревизију Идејног пројекта, израду и техничку контролу Пројекта за грађевинску дозволу, израду и прибављање одобрења на Студију утицаја на животну средину и сву осталу потребну документацију сагласно позитивним прописима Републике Србије. Обавезно је вршење ревизије од стране Оператора преносног система, односно интерне техничке контроле комплетне документације за Прикључак.

Закључењем Уговора о припреми градње Прикључка купац/произвођач се опредељује за један од два могућа начина изградње Прикључка.

Купац/произвођач електричне енергије сходно члану 118. Закона о енергетици изјашњава се за једну од следеће две опције:

- Оператор преносног система као инвеститор врши изградњу Прикључка о трошку купца/произвођача, или
- Оператор преносног система као инвеститор овлашћује купца/произвођача да у име Оператора преносног система, а о свом трошку изгради Прикључак, при чему купац/произвођач управља изградњом Прикључка под контролом Оператора преносног система (Уговор о припреми градње Прикључка).

Поступак прикључења спроводи се до краја сходно начину изградње Прикључка изабраног од стране купца/произвођача и није га могуће мењати у току изградње.

Захтев за закључење Уговора о припреми градње Прикључка је доступан на сајту Оператора преносног система.

У року од 10 радних дана од пријема захтева на Писарници Оператора преносног система адресираног на Руководиоца пројекта прикључења за дати Објекат,

Руководилац пројекта ће подносиоцу захтева доставити предлог Уговора о припреми градње Прикључка.

Реализација поступка прибављања и израде документације за градњу Прикључка покреће се закључењем Уговора о припреми градње Прикључка.

Добијањем грађевинске дозволе за Прикључак, инвестициона фаза прибављања и израде документације за градњу Прикључка на преносни систем се сматра завршеном.

2.3 УГОВОР О ПРАЋЕЊУ ГРАДЊЕ ПРИКЉУЧКА

Иницијативу за почетак градње Прикључка, покреће купац/произвођач, и то пошто је завршена фаза инвестиционе припреме (реализован Уговор о припреми градње Прикључка и добијена грађевинска дозвола за Прикључак) подношењем захтева за закључење Уговора о праћењу градње Прикључка.

Захтев за закључење Уговора о праћењу градње Прикључка доступан је на сајту Оператора преносног система.

Предмет Уговора о праћењу градње Прикључка је регулисање међусобних права и обавеза поводом градње Прикључка закључно са добијањем употребне дозволе за Прикључак.

Зависно од начина изградње Прикључка коју је купац/произвођач изабрао у предходној фази (фаза израде планске и техничке документације и прибављање потребних дозвола за изградњу Прикључка), сходно члану 118. Закона о енергетици ("Сл.гласник РС", бр. 145/2014), закључује се одговарајући Уговор о праћењу градње Прикључка:

- Оператор преносног система као инвеститор врши градњу Прикључка о трошку купца/произвођача, или
- Оператор преносног система као инвеститор овлашћује купца/произвођача да у име Оператора преносног система, а о свом трошку гради Прикључак, при чему купац/произвођач управља градњом Прикључка под контролом Оператора преносног система (Уговор о праћењу градње Прикључка).

У року од 10 радних дана од дана пријема захтева на Писарници Оператора преносног система, Руководилац пројекта ће подносиоцу захтева доставити предлог Уговора о праћењу градње Прикључка.

Реализација поступка градње Прикључка покреће се закључењем Уговора о праћењу градње Прикључка.

Добијањем употребне дозволе за Прикључак, фаза инвестиционе градње Прикључка се сматра завршеном.

2.4 ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕЊА ЗА ПРИКЉУЧЕЊЕ

Одобрење за прикључење Објекта на преносни систем, издаје се Решењем у управном поступку у писменој форми на захтев купца/произвођача, а по добијању грађевинске дозволе за градњу Објекта који се прикључује.

Захтев за издавање Одобрења за прикључење Објекта на преносни систем је доступан на сајту Оператора преносног система.

Оператор преносног система издаје Одобрење за прикључење и у случају прикључења Објекта купца/произвођача на део дистрибутивног система којим управља Оператор преносног система (прикључење у дистрибутивним трансформаторским станицама 110/x kV).

Одобрење за прикључење Објекта на преносни систем садржи нарочито: место прикључења на преносни систем, начин и техничке услове прикључења, трошкове прикључења, потребна испитивања усаглашености са Правилима о раду преносног система, инсталисани капацитет, одобрену снагу, место примопредаје енергије и начин мерења енергије и снаге, рок за физичко прикључење Објекта.

Уколико оцени да захтев не садржи све податке и документацију (да није комплетан), Оператор преносног система ће у року 8 дана од дана пријема захтева купца, односно 15 дана од дана од пријема захтева произвођача, о томе писмено обавестити подносиоца захтева и одредити рок за достављање података који нису садржани у захтеву.

Оператор преносног система је дужан да одлучи по захтеву за прикључење Објекта купца у року 30 дана од дана пријема писменог захтева, односно по захтеву за прикључење Објекта произвођача у року 60 дана од дана пријема писменог захтева.

Против Решења о одобрењу за прикључење купац/произвођач чији се Објекат прикључује на преносни систем може поднети жалбу Агенцији за енергетику у року од 15 дана од дана достављања Решења о одобрењу за прикључење.

Одлука Агенције за енергетику по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

2.5 ПУШТАЊЕ ОБЈЕКТА КУПЦА/ПРОИЗВОЂАЧА У ПОГОН

Приликом пуштању Објекта у погон могу постојати следећи режими:

- Испитни погон – на објекту се врше функционална испитивања са пуштањем под напон појединих делова објекта,
- Пробни погон – Објекат пуштен под напон до добијања употребне дозволе,
- Трајни погон – Објекат под напоном у трајном експлоатационом режиму.

Иницијативу за почетак ове фазе процеса прикључења, тј. пуштања Објекта у пробни погон, покреће купац/произвођач и то по издавању Одобрења за прикључење Објекта на преносни систем.

Захтев за пуштања Објекта у пробни погон се подноси Оператору преносног система.

Оператор преносног система у року од 45 дана по пријему захтева за пуштање Објекта у пробни погон са подносиоцем захтева усаглашава динамику реализације Протокола за пуштање Објекта у пробни погон.

Протокол за пуштање Објекта у пробни погон треба да садржи:

- Скуп свих потребних активности, података и докумената које је купац/произвођач обавезан да достави Оператору преносног система ради пуштања Објекта у пробни погон (Испитне протоколе о функционалним испитивањима о провери усаглашености са Правилима о раду преносног система, Уговор о експлоатацији Објекта, Уговор о балансној одговорности, Уговор о снабдевању, итд...)
- Фазност свих активности и одговорности при пуштању Објекта у пробни погон са временским роковима, укључујући и планиране састанке са

купцем/произвођачем у вези провере испуњености свих потребних услова за пробни погон.

- Временске рокове за доставу недостајућих докумената (Уговор о експлоатацији Објекта, Уговор о балансној одговорности, Уговор о приступу, Уговор о снабдевању, итд...) и испитних протокола за проверу усаглашености Објекта са Правилима о раду преносног система (пуштање Објекта под напон за испитни/пробни и трајни рад).
- Динамику испуњења финансијских обавеза насталих по основу ангажовања Оператора преносног система,
- Датум почетка и завршетка обавеза из протокола, као и датум пуштања Објекта у пробни погон,
- Све остале елементе битне за благовремено и квалитетно обављање потребних активности за пуштање Објекта у пробни погон.

По усаглашавању динамике реализације Протокола за пуштање Објекта у пробни погон обострано је потписују Оператор преносног система и Подносилац захтева.

Уколико постоје неусаглашености са Правилима о раду преносног система, Оператор преносног система у сарадњи са купцем/произвођачем одређује рокове за исправљање неусаглашености.

Купац/произвођач сходно Протоколу за пуштање Објекта у пробни погон, у сарадњи са Оператором преносног система и Комисијом за ТП, организује пуштање у пробни погон (пуштање Објекта под напон до употребне дозволе).

Пуштање Објекта у пробни погон може се обавити тек пошто се добију позитивни извештаји са функционалних испитивања и провера усаглашености Објекта са Правилима о раду преносног система извршених током испитног погона.

Трошкови Оператора преносног система у реализацији Протокола за пуштање Објекта у погон су генерално варијабилни и зависе од конкретног Објекта који се прикључује, а утврђују се при усаглашавању Протокола за пуштање Објекта у погон (врста Објекта, тип опреме у Објекту, локација Објекта итд.). Ови трошкови се наплаћују по привременим ситуацијама у процесу реализације Протокола за пуштање Објекта у погон.

2.6 ЗАТВАРАЊЕ ПРОЈЕКТА ПРИКЉУЧЕЊА ОБЈЕКТА НА ПРЕНОСНИ СИСТЕМ

По пуштању Објекта у трајни погон (прибављена употребна дозвола за Прикључак и Објекат) и по завршетку свих активности и испуњења међусобних обавеза у свим фазама реализације пројекта приључења, Оператор преносног система и купац/произвођач електричне енергије затварају пројекат прикључења Објекта на преносни систем.

За све информације о поступку прикључења на преносни систем, заинтересоване стране се могу обратити Оператору преносног система на е-mail адресу prikljucenje@ems.rs.